

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@ork.police.hu

Szám: 29000–105/786– /2010. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **hajdúnánási** lakos valamint a [...] **Kft.** képviselőjében **dr. [...]** ügyvéd által benyújtott panasz tárgyában – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 389/2010. (VIII. 4.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panasznak a tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelme tekintetében

helyt adok,

az emberi méltósághoz és személyi szabadsághoz fűződő jog tekintetében

elutasítom,

a jogi személy vállalkozási szabadságához fűződő joga tekintetében az eljárást

megszüntetem.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése *a*) pontjára és (2) bekezdésére, valamint 109. §-ának (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Dr. [...] jogi képviselő
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A panaszos képviselőjében eljáró ügyvéd 2010. április 16-án fordult panasszal a Független Rendészeti Panasztestülethez, az ügyfelével szemben 2010. február 27-én foganatosított rendőri intézkedés-sorozattal kapcsolatban. A Debreceni Rendőrkapitányság vezetőjének címzett és a Panasztestület részére is megküldött beadványban az ügyvéd leírja, hogy 2010. február 27-én a [...] Kft. által üzemeltetett szórakozóhelyen (Debrecen, Diószegi út 32-34.) a Debreceni Rendőrkapitányság állományába tartozó „több tucat” fő rendőr jelent meg, abból a célból, hogy a helyszínen tartózkodókat intézkedés alá vonja.

A helyszínen tartózkodó negyvenhat személyt minden előzetes értesítés nélkül a „földre parancsolták”, ott gyorskötöző segítségével megbilincseltek őket, ezután a szórakozóhely különböző helyiségeiben „pucérra” vetköztették őket, majd mindannyiukat előállították visszaélés kábítószerrel vétsége miatt a Debreceni Rendőrkapitányságra. Leírja azt is, hogy a „rendkívül határozott” intézkedés miatt két személy rosszul lett.

Az ügyvéd által panaszolt intézkedések a következők:

- a) az intézkedés során alkalmazott testi kényszer aránytalan volt, mert azt mindenkiel szemben, válogatás nélkül alkalmazták, ezzel a panaszost is szükségtelenül korlátozták a személyi szabadságában,
- b) aránytalannak ítélte meg a földön, hátra helyzetbe történő bilincselést is, mert a panaszos nem lépett fel támadóan a rendőrökre nézve,
- c) súlyosan jogsértő az, hogy az érintett személyeket – a panaszost is – „szeméremszértlő módon anyaszült meztelenre” vetköztették, mert ez a megalázó elbánás tilalmába ütközik,
- d) sérelmezi, hogy az intézkedő rendőrök nem figyelmeztették ügyfelét a testi kényszer alkalmazására, sem előre, sem utólag,
- e) sérelmezi, hogy a rendőrök szolgálati fellépése nem felelt meg az Rtv. 20. §-ának¹, továbbá
- f) a jogi személy Kft. nevében sérelmezi, hogy sérült annak az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében biztosított vállalkozáshoz fűződő joga, elsősorban a vállalkozás folytatása zavartalanságának joga azzal, hogy az általa jogszerűtlennek vélt intézkedések az összes, jelen lévő vendéget érintették.

Fenti szórakozóhelyen 2010. április 10-én szintén rendőri intézkedésre került sor, mellyel kapcsolatban a jogi képviselő szintén a Panasztestülethez fordult, mely állásfoglalással ezzel az intézkedéssel kapcsolatban még nem alakította ki. A fentiekre tekintettel a Panasztestület, valamint az országos rendőrfőkapitány jelen határozatában csak a 2010. február 27-én foganatosított intézkedést vizsgálta.

II.

¹ (2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

A Panasztestület a panaszt 389/2010. (VIII. 4.) sz. állásfoglalásával elbírálta, és megállapította, hogy az ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésekre került sor. A Panasztestület állásfoglalása szerint

- a) a Rendőrséget intézkedési kötelezettség terhelte, így a Kft. vállalkozáshoz fűződő joga nem sérült,
- b) a panaszos előállításának jogalapja és időtartama „alappal nem kifogásolható”, (személyi szabadságának korlátozására jogszerűen és indokolt időtartamban került sor)
- c) a fekvő testhelyzetre történő utasítás, valamint az ennek végrehajtására irányuló testi kényszer jogszerű, szükséges és arányos volt,
- d) az ezt megelőző figyelmeztetés elmaradása sem sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát,
- e) ugyanakkor sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga azzal, hogy a rendőrök utólag sem pótolták a szolgálati fellépés módját illető kötelezettségüket (azonosítás),
- f) ugyancsak sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga a bilincselés időtartama miatt,
- g) sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga azzal, hogy az intézkedésről készült jelentést nem a ténylegesen intézkedő rendőrök készítették, valamint azt a kivizsgáló parancsnok ennek ellenére jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak minősítette,
- h) végül „különösen súlyos alapjogsérelemként értékelte a Testület” azt, hogy a ruházátvizsgálás a panaszos levetkőztetésével járt, mely a Testület szerint motozásnak minősül, így annak nem lett volna helye; ez súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához fűződő jogát és beleütközött a megalázó elbánás tilalmába is.

III.

Az eljárás során beszerzett iratokból a következő tényállás állapítható meg:

Az eseményekről szóló összefoglaló jelentés szerint 2010. február 27-én reggel 8 órától a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatójának előzetes engedélye alapján a Debrecen, Diószegi út 32-34. sz. alatt található [...] nevű szórakozóhelyen bűnügyi akció végrehajtására került sor. Az akció oka az volt, hogy lakossági bejelentés szerint a szórakozóhelyen több személy egyidejűleg, többféle kábítószer fogyaszt. A rendezvény zártkörű volt, arra csak meghívott, illetőleg előzetesen regisztrált személyek léphettek be.

Az akció körülményeire való tekintettel 8+2 fő rendőr 8:30 órakor a szórakozóhely közelébe települt, ahol megállapították, hogy a helyszínen zártkörű rendezvény zajlik, mert onnan dübörgő zene hangjai hallatszanak ki. A parkolóban 15-20 személygépkocsi állt, melyek vélhetően a vendégek autói voltak. A bejáratot átláthatatlan kémlelőnyílással látták el, kívülről vaspántokkal is megerősítették, valamint egy nagy termetű, kopasz személy őrizte, aki láthatóan a beléptetési feladatokért volt felelős.

8:50 órakor a szórakozóhely ajtaját kinyitották, mert az egyik vendég az autójához távozott, vélhetően abból a célból, hogy onnan kábítószer hozzon. A résnyire nyitva lévő ajtóból ekkor két polgári ruhás rendőr testi kényszerrel elhúzta a biztonsági őrt, majd megkezdődött a helyiségbe történő behatolás. Ez taktikai módszerekkel, egymás

biztosításával történt, mert nem lehetett előzetesen megbecsülni, hányan tartózkodnak a szórakozóhelyen. A szinte teljesen sötét helyiségben, mely két részre volt osztva, összesen kb. 40-50 fő tartózkodott, mely az előzetesen vártnál több résztvevő volt. Ezen személyek közül néhányan nyilvánvalóan és jól láthatóan kábítószeres befolyásoltság alatt állt, az asztalokon pedig kábítószeres fogyasztására szolgáló eszközök heverték.

A bent lévőket ekkor felszólították a földre fekvésre, valamint kezüknek a fejük fölé történő emelésére, abból a célból, hogy a náluk lévő eszközöket ne tudják megsemmisíteni, elrejtteni, eldobni. Mivel a felszólításnak nem volt mindenki hajlandó (képes) eleget tenni, ezért ezeket a személyeket testi kényszerrel kellett a földre vinni. A fentiek során két személy megpróbált elmenekülni, azonban ezt sikerrel megakadályozták. A határozott és gyors intézkedés ellenére egy személynek még volt ideje a WC-be rohanni és a nála lévő, szalvétába csavart csomagot azon lehúzni.

A földön történő fekvés során többen próbálták a náluk lévő kábítószerrel eldobni, vagy maguktól ellökni, azonban ennek észlelése után ezen személyek megbilincselésre kerültek. Ezt követően a még meg nem bilincseltek személyek bilincselésére is sor került, mert előállításuk szükségessé vált. Az intézkedés alá vont személyek ruházatának átvizsgálására is sor került, mégpedig teljesen elkülönített helyiségekben. Erre azért volt szükség, mert a kábítószerélvezők illetőleg -terjesztők az ilyen szereket gyakran az alsóneműjükbe rejtik el. Ez egyébként jelen esetben is bebizonyosodott. Mivel a helyszínen női vendégek is voltak, az ő ruházatátvizsgálásukra a helyszínrre rendeltek egy női rendőrt.

A fenti események illetve átvizsgálások foganatosítása után a helyszín egy része 14:30 órakor átadásra került a szemlebizottságnak, a helyszíni szemle végrehajtása érdekében. Az érintett személyeket mintavétel céljából orvosi ügyeletre szállították (46 fő), akik az intézkedés során rosszul lettek (4 fő), azokat megfigyelés céljából kórházba szállították.

A panaszos előállításáról szóló 09010/1177/2010.bü. sz. jelentés szerint az események a fentiekkel azonosan történtek. A panaszossal szemben alkalmazott gyorsteszt COC-ra (kokain) pozitív eredményt adott, mely teszt alkalmazása után a panaszos a Debreceni Rendőrkapitányságra került előállításra, a további intézkedések megtétele céljából. Az előállítottak nagy számára való tekintettel a panaszost egy nagyobb helyiségben helyezték el.

Az előállítás időtartama az arról szóló igazolás szerint 2010. február 27-én 9:20 órától 20:50 óráig tartott. Az előállítás időtartama a 09010/1177/2010. bü. sz. végzéssel meghosszabbításra került, így annak teljes időtartama 11 óra 30 perc.

IV.

1. A panaszos és jogi képviselője sérelmezte a földön fekvésre történő felszólítást, valamint az ennek során alkalmazott bilincselést, mondván, hogy a panaszos a rendőrökkel szemben nem lépett fel támadólag.

Az Rtv. 47. §-a szerint „a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” Az Rtv. 48. §-a szerint „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.” A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az

eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell (Rtv. 61. §), illetőleg a kényszerítő eszköz alkalmazását az előjárónak jelenteni kell (Rtv. 62. §).

A III. pontban idézett összefoglaló jelentés szerint szükség volt arra, hogy a jelenlévőket megakadályozzák abban, hogy az általuk elkövetett bűncselekményre utaló nyomokat megsemmisítsék, vagy elrejtsek, illetőleg hogy kényszerítsék őket, cselekményükkel egyáltalán felhagyjanak. A fentiek kikényszerítése érdekében, figyelemmel arra, hogy a helyszínen milyen létszámú vendég volt jelen, valamint arra a tényre, hogy ezen vendégek egy része olyan állapotban volt, hogy a rendőri felszólításnak nem tudott eleget tenni, szükségessé vált a személyek arra utasítása, hogy az intézkedés eredményességének biztosításáig a földön feküdjenek. Ez a felhívás tehát törvényes, szükséges és arányos volt, valamint szakmailag indokolt is, de még ezzel együtt is volt egy olyan személy, akinek sikerült a nála lévő „csomagot” a WC-n lehúznia.

Mivel a jelenlévők közül többen még így is megpróbálták cselekményük nyomait eltüntetni illetőleg elszökni, ezen személyek megbilincselésére is sor került.

A fentiek alapján megállapítom, hogy a foganatosított intézkedés valamint a bilincselés az intézkedés eredményességének biztosításához elengedhetetlenül szükséges volt, ezért a fekvő testhelyzetre történő utasítás, valamint az ennek során történő bilincshasználat nem volt alapjogsértő. Az ezzel kapcsolatos panaszt elutasítom.

Az eset körülményei nyilvánvalóan nem tették lehetővé azt, hogy a fenti intézkedésekre a rendőrök a panaszost figyelmeztessék, mert az egyenkénti felszólítás, illetőleg testi kényszerre történő figyelmeztetés az intézkedés eredményességét veszélyeztette volna. Az ezzel kapcsolatos panaszt szintén elutasítom.

A bilincs alkalmazására a 09010/1177/2010. bü. sz. rendőri jelentés szerint 19:30 óráig került sor.

A rendelkezésre álló dokumentumokból kiderül, hogy a panaszost és 45 társát 8:50-14:30 óra között a bűncselekmény elkövetésének helyszínén tartották, amíg végeztek a ruházatátvizsgálásokkal, valamint a helyszín legalább részbeni biztosításával. Ebben az időtartamban a jelenlévők nagy számára, valamint a kevés rendőrrre tekintettel feltétlenül indokolt volt a bilincshasználat.

A panaszost ezután az orvosi ügyeletre szállították, majd a Debreceni Rendőrkapitányságra, a további intézkedések megtétele céljából. A szállítás alatt, valamint az intézkedés alá vontak nagy számára tekintettel a bilincselést az intézkedő rendőrök végig fenntartották. Úgy ítélem meg, hogy ez annak fényében is indokolt, hogy magában az előállításról szóló rendőri jelentésben szerepel, hogy olyan nagy számú személyt kellett előállítani, akiknek a fogdán történő elhelyezésére nem volt mód. Őket – a panaszost is – egy nagyobb terebben helyezték el.

Az Rtv. indokolása szerint a bilincs a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz, melynek alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül is szóba jöhet: „(...) alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamányaként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.”

A fentiekre tekintettel a bilincselés huzamosabb ideig történt fenntartása nem indokolatlan, melynek időtartamát egyébként a panaszbeadvány sem sérelmezi.

2. A panaszos jogi képviselője szerint súlyosan jogsértő az, hogy az érintett személyeket – a panaszost is – „szeméremsértő módon anyaszült meztelenre” vetkőztették, mert ez a megalázó elbánás tilalmába ütközik.

Az Rtv. 31. §-a szerint „(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. (2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.”

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) sz. IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 40. §-a szerint „(1) A ruházat, csomag és jármű átvizsgálása bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására, közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére irányulhat. (2) Ruházat-, csomag-, járműátvizsgálásra kerülhet sor különösen: c) személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor”.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 150. § (1) bekezdése szerint „A motozás bizonyítási eszköz vagy elkobozható, illetőleg vagyoneklobzás alá eső dolog megtalálása céljából a terhelt és az olyan személy **ruházatának és testének** átvizsgálása, akiről megalapozottan feltehető, hogy bizonyítási eszközt vagy elkobozható, illetőleg olyan dolgot tart magánál, amely vagyoneklobzás alá eshet. A motozás során a motozás alá vont személy rendelkezése alatt álló jármű, csomag és más tárgy is átvizsgálható.”

A belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) sz. BM-IM együttes rendelet 75. §-a szerint „ha a motozás során testüreg átvizsgálása szükséges, azt csak orvos végezheti.”

A fent idézett jogszabályhelyek, valamint az összefoglaló jelentésben írottak figyelembe vételével kétséget kizáróan megállapítható, hogy a panaszolt esetben nem motozásra került sor, hanem ruházatátvizsgálásra. A panaszos és a többi jelenlévő személy testének átkutatására **nem** került sor, a fenti esemény nem befogadás közben történt, így a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) sz. BM rendelet alkalmazásának sincs helye.

Az intézkedés szeméremsértő sem lehetett, ugyanis az összefoglaló jelentésből világosan kiderül, hogy a különböző nemű vendégeket a ruházatátvizsgálás során elkülönítették egymástól, valamint átvizsgálásukat velük azonos nemű rendőrök végezték.

A ruházatátvizsgálás tényével és módjával kapcsolatos panaszokat a fentiekre tekintettel elutasítom.

3. A jogi képviselő panaszában azt is leírja, hogy a jogi személy Kft.-nek sérült az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében biztosított vállalkozáshoz fűződő joga, elsősorban a vállalkozás folytatása zavartalanságának joga azzal, hogy az általa jogszerűtlennek vélt intézkedések az összes, jelen lévő vendéget érintették.

A panasz ezen részét érdemben nem vizsgáltam, tekintettel arra, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján meghatározott jogorvoslatot² a törvényhely rendelkezése alapján csak természetes személy veheti igénybe. Erre enged következtetni az is, hogy a törvény IV., V. és VI. fejezetében megnevezett intézkedések (pl. igazoltatás, elfogás, előállítás, stb.) természetes személlyel szemben foganatosíthatók. Annak azonban nincs akadálya, hogy a jogi személy az őt a mással szemben foganatosított rendőri intézkedés miatt ért joghátrányt polgári peres úton kívánja kiegyenlíteni, erre azonban az Rtv. szerinti panasz eljárás teljességgel alkalmatlan.

V.

A panaszos sérelmezi, hogy a vele szemben foganatosított intézkedés során a rendőrök fellépése nem felelt meg az Rtv. 20. §-ában írt követelményeknek.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint „A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.”

A panaszolt intézkedés-sorozat esetében nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a szolgálati fellépés a fentieknek megfelelően történt-e, így – a panaszos elmondását elfogadva – a panasz ezen részének helyt adok.

Egyetértek a Panasztestület azon megállapításaival is, melyben azt részletezi, hogy az előállításról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló rendőri jelentést nyilvánvalóan nem az a rendőr készítette, aki a panaszossal szemben intézkedett, noha az Rtv. 62. § (1) bekezdése alapján³ ez az ő kötelessége lett volna. Ezek alapján a jelentéstételi kötelezettség megszegése, valamint az ilyen jelentés alapján folytatott parancsnoki kivizsgálás is sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

² Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - választása szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

³ 62. § (1) A kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati elöljárónak.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 19. §-a, a 100.§ (1) bekezdés a) pontja valamint a (2) bekezdése, a 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. és 93/A §§-a,
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 282/A. §,
- a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 196. § (1) bekezdése.

Budapest, 2010. október „ „

**Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**